

ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 338

Τὴν συζυγικὴν ἐξουσίαν θεωρεῖ ὁ νομοθέτης ἐν Γαλλίᾳ τοσοῦτον οὐσιώδη, ὥστε ἀπαγορεύει ῥητῶς εἰς τὸν σύζυγον ἐν τῷ 1388 ἄρθρῳ τοῦ ἀστικῆς κώδικος, νὰ παραιτηθῇ δι' οἰουδήποτε τρόπου τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐξασκεῖν αὐτήν. Τὴν ἀνάγκην ἄλλως τε ταύτην τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ὑποταγῆς τῆς γυναικὸς εἰς τὸν ἄνδρα ἀνεκέρυξε καὶ νομομαθῆς τις, τοῦ ὁποῖου τὴν ἀρροδιότητα βεβαίως δὲν θέλουσιν ἀμφισβητήσει αἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ὠραίου φύλου. Ἡ ἐν Βουκουρεστίῳ συνάδελφος ἡμῶν, δεσποινὶς Sarmisa Bilcesco, διδάκτωρ τὰ νομικὰ ἐκ τῆς σχολῆς τῶν Παρισίων, ἥτις, καθὰ γνωρίζομεν, εἶναι ἡ πρώτη γυνὴ νομομαθῆς ἐν τῇ γηραιᾷ ἡμῶν Εὐρώπῃ, καὶ ἥτις ἐν μακρᾷ καὶ λίαν ἐσκεμμένη αὐτῆς πραγματείᾳ ἐζήτησεν ἐντόνως τὴν βελτίωσιν τῆς νομικῆς θέσεως τῆς μητρὸς, ἀνεγνώρισεν ἄνευ δυσκολίας τὴν ἀνάγκην τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας, καὶ τὸ ἀδύνατον τῆς ἀπολύτου ἰσότητος εἰς τὰς μεταξὺ συζύγων σχέσεις. Ἡ γνώμη αὕτη νομομαθοῦς καὶ ἐπιστήμονος γυναικὸς, μὰς ἀπαλλάττει νομίζω καὶ τῆς ἐνδεχομένης μομφῆς, ὅτι ὑποστηρίζομεν τὰ συμφέροντα τῷ ἡμετέρῳ φύλῳ.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐννοεῖτε ἀλλοῖς πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἔχη ὁ ἄνθρωπος περισσότερα δικαιώματα τῆς γυναικὸς, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ γίνεταί τυράννος, καὶ πῶς ἐπομένως, ἀφοῦ παραδέχθημεν ὅτι ἡ σύζυγος δὲν ἔχει οὐδὲν δικαίωμα ἐπιβλέψεως ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ συζύγου τῆς, δὲν ὑποχρεοῦμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οὐδ' ὁ σύζυγος χαίρει τοιοῦτόν τι δικαίωμα. Αἱ δύο περιπτώσεις δὲν ὁμοιάζουσι, καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι ποσῶς ἀλληλένδετοι.

Τούτου ῥηθέντος, ἴδωμεν ἐὰν ὁ σύζυγος χαίρη τοῦ δικαιώματος τούτου, τοῦ ὁποῖου στερεῖται ἡ σύζυγος. Ἐὰν ὁμίλου μόνον πρὸς νομικούς, θὰ ἔδιδά ἴσως ἀμέσως τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ζήτημα. Ὅλοι ὅμως δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ εἶναι κάτοχοι τῆς νομικῆς ἐπιστήμης, καὶ διὰ τοῦτο ὀφείλω νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ μιᾷ συγχύσει, ἡ ὁποία συμβαίνει συχνὰ εἰς τὴν παρούσαν συζήτησιν ὡς καὶ εἰς τὰς παραιοῖας αὐτῆ. Ἐρωτῶμεν: ἐὰν ὁ σύζυγος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς συζύγου του. Ἐὰν λοιπὸν παραδεχθῶμεν τὸ δικαίωμα τοῦτο κατ' ἀρχήν, τοῦτο δὲν θὰ σημαίνει ποσῶς ὅτι θὰ ἔχη τὸ δικαίωμα ν' ἀποσφραγίσῃ ἄλλας ἀνεξαίρετως τὰς ἐπιστολάς τῆς συζύγου, καὶ ἐπομένως νὰ μετατρέψῃ οὕτω τὴν ἀναγκαίαν ἐπιβλέψιν εἰς διηνεκὴ τυραννίαν.

Ἐν ἄλλαις λέξεσι πρέπει μετὰ προσοχῆς νὰ

διακρινώμεν τὴν νόμιμον ἐξάσκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου, ἀπὸ τὴν κατάχρησιν αὐτοῦ. Παράδειγμα: Ὁ νομοθέτης ἀνγκυλωθεὶς εἰς τὸν σύζυγον τὸ δικαίωμα νὰ ἐμποδίσῃ τὴν σύζυγον, δυνάμει τῆς συζυγικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας, ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας. Εἰς μίαν δεδομένην περίστασιν ὁ σύζυγος δύναται νὰ ἔχη λόγους νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου. Ἐπεταί λοιπὸν ἐκ τούτου ὅτι ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα νὰ τὴν κλείσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὡς ἐν φυλακῇ, καὶ νὰ τῇ ἀπαγορεύσῃ ἀπολύτως πᾶσαν ἐξοδον; Ποσῶς. Τοῦτο θὰ ἦτο οὐχὶ πλέον ἡ χρῆσις, ἀλλ' ἡ κατάχρησις τοῦ δικαιώματος. Οἱ ἀρχαῖοι νομοδιδάσκαλοι παρίστανον λίαν ἐκφραστικῶς τὴν ἀναγκαιοτάτην ταύτην διάκρισιν διὰ τοῦ λατινικοῦ ῥητοῦ: *Summum jus summa injuria*, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι ἡ κατάχρησις ἐνὸς δικαιώματος ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀδικίαν. Αὐτὴν ταύτην τὴν διάκρισιν πρέπει ἐπίτις νὰ ἔχωμεν συνεχῶς πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ κατὰ τὴν παρούσαν συζήτησιν. Μία ἐπιστολὴ γράφεται ὑπὸ τῆς συζύγου πρὸς τρίτον, ἢ ἀπευθύνεται πρὸς αὐτήν. Ὁ σύζυγος δύναται νὰ ἔχη διαφόρους λόγους, ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων κατὰ τὰς ὁποίας γράφεται ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, (π. χ. ἐὰν αἱ συζυγικαὶ σχέσεις εὐρίσκονται τεταμέναι), ὡς ἐκ τῆς διευθύνσεως ἢ τῆς προελεύσεως τῆς ἐπιστολῆς, καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων συμπτωμάτων, νὰ ὑποπτεύηται ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος διὰ τὴν ὑπόληψιν τῆς οἰκογενείας του, ἢ διὰ τὴν τιμὴν τοῦ ὀνόματός του. Τίς δύναται νὰ ἀρηθῇ εἰς αὐτὸν σπουδαίως, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τὸ δικαίωμα νὰ ἀποσφραγίσῃ τὴν ἐπιστολὴν καὶ κόψῃ οὕτω τὸ κακὸν εἰς τὴν βίβαν του; Δὲν ἔπεται ὅμως ποσῶς ἐκ τούτου ὅτι ἔχει τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα νὰ ἀποσφραγίσῃ πᾶσαν οἰανδήποτε ἐπιστολὴν τῆς συζύγου, εἰς πᾶσαν περίστασιν, καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ ἀνατροπὴ τῆς συζύγου του εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἀποβαίῃ περιττὴ πᾶσα ἐπιβλέψις.

Ἐδῶ προβλέπομεν μίαν ἐνστασιν. Ὅθι μὰς εἴπωσιν ἴσως ὅτι ἐὰν παραδεχθῶμεν κατ' ἀρχὴν τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιβλέψεως τοῦ συζύγου, οὐδεὶς θὰ ἠμπορῇ πλέον νὰ τὸν περιορίσῃ, διότι αὐτὸς θὰ δύναται πάντοτε νὰ εἴπῃ ὅτι εἶχε λόγους ἰδιαιτέρους, διὰ ν' ἀποσφραγίσῃ τὴν ἐπιστολὴν τῆς συζύγου του, καὶ ἐπομένως αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ μόνος κριτὴς τοῦ νομίμου ἢ μὴ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ δικαιώματός του. Ὁ κίνδυνος οὗτος γίνεται ἐτι σπουδαιότερος ὅταν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν συνοικέσια, δυστυχῶς οὐχὶ σπάνια, ἐν οἷς νέα ἐπιμεμελημένης ἀνατροπῆς καὶ λεπτῶν ἠθῶν συζεύγνυται ἄνθρωπον τραχὺν τὸ ἦθος καὶ τοὺς τρόπους, ἀπότομον καὶ ἐγωιστήν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ διηνεκὴς ἐπιβλέψις δύναται νὰ εἶναι σκανδαλώδης καὶ ἀπόρητος. Τοιοῦτος ὅμως κίνδυνος ὑπάρχει καὶ ὁ τῆς ζηλοτυπίας, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-

στον ταυτίζεται μετὸν τῆς καταχρηστικῆς ἐπιβλέψεως τῆς ἀλληλογραφίας. Ἡ ἀπάντησις δὲ εἰς τὴν ἐνστασιν ταύτην εἶναι τριπλῆ. 1) Ὁ κανὼν τῆς χρήσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ συζύγου εὐρίσκειται ἐν τῷ λόγιῳ τῶν σοφῶν ἡμῶν προγόνων, τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, εἰπόντων: *Μέτρον χρῶν*. Ἡ ἐν μέτρῳ χρῆσις ἰδοῦ ὁ γενικὸς κανὼν πασῶν τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων. Παντὸς δικαιώματος δύναται νὰ γίνῃ κατάχρησις. Ὁ ἐνδεχόμενος ὅμως οὕτως κίνδυνος δὲν ἐμποδίζει τὴν ἀναγκώριον τῆς ὑπάρξεως τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ κατ' ἀρχήν. 2) Ὅταν ὁ σύζυγος ὑπερβῇ τὸ μέτρον, ὅταν ἄνευ οὐδενὸς λόγου σπουδαίου ἀποσφραγίσῃ συστηματικῶς τὰς ἐπιστολάς τῆς συζύγου του, ἢ καταχρηστικῶς αὐτὴ ἐξάσκησις τῆς ἐπιβλέψεως αὐτοῦ ἀποβαίνει παράνομος, καὶ ὡς τοιαύτη συνεπάγεται τὰς διαφοροὺς συνεπείας, τὰς ὁποίας ἤδη ἐξητάσαμεν. — Καὶ ἐὰν π. χ. ἢ παράνομος αὐτὴ ἐπιβλέψις προσενηθήσῃ ζημιάν τινά ἠθικὴν ἢ ὑλικὴν εἰς τὴν σύζυγον, θὰ ἔχει αὐτὴ τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ δικαστικῶς ἀποζημιώσιν διὰ τὴν βλάβην ταύτην. 3) Ὅπως μέγας τῆς Γαλλίας νομολόγος, ὁ Labbé, λίαν δικαίως παρετήρησεν: Ὅταν ὁ σύζυγος κάμῃ κατάχρησιν τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ, δικαίωμα τοῦ ὁποίου ἢ χρῆσις ἀπαιτεῖ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν λεπτότητα, ἣν οἱ Γάλλοι ἐμφανίνοσι διὰ τῆς λέξεως *tact*, ὅταν διηνεκῶς ἄνευ εὐλογοφανοῦς ἀφορμῆς καὶ εἰς πάσαν περίστασιν ἀποσφραγίσῃ τῆς ἐπιστολάς τῆς συζύγου του, τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς *μεγάλη ἔβρις* (*injure grave*) δι' αὐτὴν, καὶ αἰ πλείσται τῶν νομοθεσιῶν, δυστυχῶς δὲ δὲν δυνάμεθα ἀκόμη νὰ κατατάξωμεν μετὰ αὐτῶν καὶ τὴν ἐλληνικὴν, ἐπιτρέπουσι, ὅταν ἢ συμβίωσις καταστῇ ἀφόρητος διὰ τοιαύτης ἔβριως, νὰ ζητηθῇ τὸ *διαζύγιον*.

Ἀπαρράλλακτος λοιπὸν, ὅπως διὰ τὸ δικαίωμα τοῦ συζύγου τοῦ νὰ ἐμποδίσῃ τὰς ἐξόδους τῆς συζύγου του, οὕτω καὶ ἐν τῷ ζητηματι τούτῳ ἢ νόμιμος χρῆσις τοῦ δικαιώματος εὐρίσκειται ἐν τῷ μέτρῳ. Ὅταν δὲ ἢ χρῆσις γίνῃ κατάχρησις, τὴν κατάχρησιν ὁ νομοθέτης δὲν δύναται νὰ τὴν προλάβῃ, ἀλλὰ νὰ τὴν τιμωρήσῃ.

Ἐλπίζω ὅτι κατόπιν τῆς ἀναπτύξεως ταύτης, τὸ στάδιον τῆς συζητήσεως σπουδαίως περιορίσθη ἐν τῷ νῶ ἡμῶν. Ὁ ἀκριβὴς λοιπὸν τύπος, ὑπὸ τὴν ὁποίον πρέπει νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα, εἶναι ὁ ἀκόλουθος: Ὅταν ὁ σύζυγος ἔχει λόγους σπουδαίους, διὰ ν' ἀποσφραγίσῃ τὰς ἐπιστολάς τῆς συζύγου του, δύναται νὰ τὸ κάμῃ; Εἰς τὸ ζήτημα, οὕτω τιθέμενον, δὲν διστάζομεν ν' ἀπαντήσωμεν καταφατικῶς. Ὁ σύζυγος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦτο. Τὸ δικαίωμα τοῦτο θεωροῦμεν ὡς φυσικὴν συνέπειαν τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ σύζυγος ὡς ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας. Ὡς ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας ὁ σύζυ-

γος ἐνδιαφέρεται νὰ τηρηθῇ ἀλώβητος ἢ τιμῆ καὶ ἢ ὑπόληψις αὐτῆς, ὡς καὶ τὰ διάφορα συμφέροντα, τῶν ὁποίων αὐτὸς φέρει τὴν εὐθύνην. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ δώσωμεν αὐτῷ τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα θέλουσι ἐπιτρέψῃ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ τούτου. Ἐν ἐξ αὐτῶν τῶν μέσων εἶναι καὶ ἢ ἐπιβλέψις τῆς ἀλληλογραφίας τῆς συζύγου του, ἢ ὁποῖα φέρει τὸ ὄνομά του, καὶ ὀφείλει νὰ διατηρῇ τὴν τιμὴν αὐτοῦ.

Τώρα δὲ δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ προτάξωμεν τὸ ἀκόλουθον δίλημμα: Ἡ παραδέχουσα τὴν ἀρχὴν τοῦ συζύγου καὶ τὴν συζυγικὴν ἐξουσίαν, καὶ τότε ὀφείλετε νὰ παραδεχθῆτε πάσας αὐτῆς τὰς συνεπείας — μία δ' ἐξ αὐτῶν εἶναι καὶ ἢ ἐπιβλέψις τῆς ἀλληλογραφίας τῆς συζύγου ἢ δὲν ἐννοεῖτε νὰ παραδεχθῆτε τὴν ἐπιβλέψιν ταύτην, καὶ τότε, ἐὰν δὲν θέλετε νὰ ὑποπέσητε εἰς ἀντιλογίαν, ὀφείλετε νὰ κηρύξῃτε τὸν νόμον τῆς ἀπολύτου ἰσότητος. Ἄλλ' εἶδαμεν ὅτι ὁ νόμος οὗτος, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ, ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὰ ἔθνη μας, τὴν ἀνατροφὴν μας, καὶ τὸν βαθμὸν τῆς ἡμετέρας ἀναπτύξεως κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, δὲν εἶνε οὔτε πρακτικὸς οὔτε ἐφαρμοσίμος. Ὑποχρεοῦμεθα λοιπὸν ν' ἀναγνωρίσωμεν τὴν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν τοῦ συζύγου. Ἐὰν οὕτως ἔχη, ὑποχρεοῦμεθα ν' ἀναγνωρίσωμεν καὶ ὅτι ὁ σύζυγος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς συζύγου του.

Τοιαύτη εἶναι ἢ λύσις τοῦ ζητήματος, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς νομίζομεν ὀρθήν. Τὴν λύσιν ταύτην παραδέχονται παμπληθεῖ τὰ γαλλικὰ δικαστήρια, ὡς καὶ πάντες οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς.

Τὴν λύσιν ταύτην ἀναγνωρίζει καὶ ὁ γενικὸς κανονισμὸς τῶν γαλλικῶν ταχυδρομείων (*Instr. gén. de 1856*), τοῦ ὁποίου τὸ 187ον ἄρθρον δίδει εἰς τὸν σύζυγον τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπ' εὐθείας παρὰ τοῦ ταχυδρομείου παράδοσιν τῶν ἐπιστολῶν τῆς συζύγου του. Διὰ ν' ἀπαλλαγῇ ὅμως πάσης ἐνδεχομένης εὐθύνης, ἢ διεθύνουσι τῶν ταχυδρομείων ἀπαιτεῖ προηγουμένως μίαν δικαστικὴν ἄδειαν. Τὴν αὐτὴν λύσιν παρεδέχθη πρὸ τριῶν μῶλις ἐτῶν καὶ ὁ ἐν Παρισίοις σύλλογος τῶν δικηγόρων, ὅτε συνεζητήθη τὸ ζήτημα ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἀναφέρω ἐπὶ τούτῳ τοὺς Γάλλους, διότι ἰδίως παρ' αὐτοῖς συνεζητήθη τὸ ζήτημα, καὶ διότι, μεθ' ὅλην τὴν πασίγνωστον πόρῃ τὰς κυρίας ἄσροφροσύνην αὐτῶν, παρεδέχθησαν τὴν λύσιν, ἣν καὶ ἡμεῖς ἐξεθέσαμεν.

Λαμβάνων τέλος ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπαρξίν τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας, καίπερ δυσανασχετῶν, τὴν αὐτὴν λύσιν ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῇ ὡς φυσικὴν αὐτῆς συνέπειαν καὶ ὁ θεομύτατος τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ ὠραίου φύλου, ὁ κ. Léon Bicher ὁ διεθύνων τὴν ἐφημερίδα «*Le Droit des femmes*». Τὴν λύσιν ὅμως ταύτην, ἥτις φαίνεται ἡμῖν τὸν φυσικὴν, κηλέκασάν τινες νὰ διαφεύουσι-

κῆσῳσι μᾶλλον, νομίζομεν, ἀπὸ κακῶς ἐννοουμένην ἀβροφροσύνην πρὸς τὰς κυρίας, παρὰ ἀπὸ εὐλικρινῆ καὶ σαφῆ ἐπιστημονικῆν πεποιθήσιν. Λέγομεν κακῶς ἐννοουμένην, διότι φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἀβροφροσύνη, ἣν εὖ ηἰγμένος ἀνὴρ ὀφείλει πρὸς τὰς κυρίας, δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς ὁ μόνος ὁδηγὸς εἰς τὴν λύσιν τῶν νομικῶν ζητημάτων, διότι ἄλλως θὰ κατελήγομεν εἰς τὴν παντελῆ ἐξάλειψιν πάντων τῶν νομικῶν ζητημάτων καὶ πασῶν τῶν νομικῶν διατάξεων, τῶν εἰς τὰς κυρίας ἀπαρσκευσῶν. Ὅποσδήποτε, τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους οἱ ὀπαδοὶ τῆς φιλοφρονος ταύτης λύσεως ἐπικαλοῦνται, δὲν εὐρίσκει ποσῶς ἰσχυροὺς ἐπισταμένη ἐξέλεγγξις, ὡς καὶ ὑμεῖς ἄλλως θέλετε πεισθῆ περὶ τούτου κατόπιν ἀπλῆς αὐτῶν ἐκθέσεως.

Σὰς ὑπενθυμίζω τὰ δύο σημεῖα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπιτήδεις ἐπέμεινα, διότι θὰ μᾶς ἐπιτρέψωσι νὰ κατανοήσωμεν εὐχερῶς τὸ ἀβάσιμον τῶν προβαλλομένων τούτων λόγων.

1) Σὰς ὑπέδειξα πρῶτον ἐν ὀλίγοις τὴν φύσιν τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας, ἥς φυσικὴν συνέπειαν θεωροῦμεν τὸ προκείμενον δικαίωμα, καὶ εἶπον ὅτι αὕτη στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ὅτι ἡ φύσις πρῶτη ὑπέδειξε καὶ ὁ νομοθέτης ἐκίρρυξε τὴν σύζυγον ὡς καταλληλότερον διὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς οἰκογενείας καὶ τὴν εὐθύνην τῶν ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν συμφερόντων αὐτῆς. Ὁ σύζυγος λοιπὸν δὲν εἶναι τύραννος, οὔτε ἀπόλυτος δεσπότης, ἀλλὰ διευθυντῆς ὑπεύθυνος καὶ ὡς τοιοῦτος ἐνδιαφερόμενος εἰς τὴν διατήρησιν ἀκεραίας τῆς τιμῆς καὶ τῆς ὑπολήψεως τῆς οἰκογενείας, ἥς ἄρχει.

2) Προσέθηκα ὅτι δὲν ἐννοοῦμεν ν' ἀναγνωρίσωμεν εἰς τὸν σύζυγον τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα τοῦ ἀποσφραγίζειν πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς ἐπιστολάς τῆς συζύγου του, εἰς πᾶσαν περίστασιν, καὶ οἰαδῆποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ σύζυγός του. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιβλέψεως αὐτοῦ περιορίζεται εἰς τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς ἔχει σπουδαίους λόγους διὰ νὰ ὑποθέτῃ ὅτι κινδυνεύουν τὰ συμφέροντα τῆς οἰκογενείας, ἥς τὴν διεύθυνσιν ἔχει.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἰδοὺ οἱ λόγοι, δι' ὧν θέλουσι ν' ἀναγνωρίσωσιν εἰς τὰς συζύγους τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα ἐπίσης ἐλευθέρως ἀλληλογραφίας, ὅπως ἔχῳσι τοῦτο αἱ ἐνῆλικοι κόραι καὶ αἱ χῆραι.

1) Λέγουσιν ὅτι ἡ ἐμπιστοσύνη εἰς ἀμοιβαίαν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν ὀφείλει νὰ εἶναι ὁ μόνος κανὼν τῶν συζυγικῶν σχέσεων.

Ταῦτα εἶναι λαμπρὰ συμβουλή, τὴν ὁποίαν δύναται τις νὰ δώσῃ εἰς τοὺς νεονύμφους, καὶ τὴν ὁποίαν προθύμως παραδεχόμεθα, διὰ λογαριασμόν των, ἐννοεῖται. Ὅταν ὅμως ἡ ἐμπιστοσύνη αὕτη παύσῃ; Καὶ τὸ συζητούμενον δικαίωμα ἐπιβλέψεως ὑποθέτει ἀκριβῶς ὅτι ἔπαυσε.

2) Ἡ ἐπέμβασις τοῦ συζύγου εἶναι προσβλη-

τικὴ διὰ τὴν σύζυγον, διαταράσσει τὴν συζυγικὴν ἁρμονίαν καὶ ἀντιβαίνει βεβαίως πρὸς αὐτὴν τὴν ἰδέαν τοῦ συνοικεσίου, ὀφείλοντος νὰ συνίσταται εἰς τὴν ἀγνὴν καὶ ἄσπιλον ἐνωσιν δύο καρδιῶν, (l'union pure des âmes, ὅπως ἐν ταῖς φιλοσοφικαῖς αὐτοῦ στιγμαῖς ἐχαρακτήριζεν αὐτὸ ὁ Μέγας Ναπολεὼν).

Ἔλα αὐτὰ εἶναι ἀληθῆ. Ἀληθεύουσιν ὅμως ἐπίσης καὶ δι' ὅλας τὰς ἄλλας συνεπείας τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας. Ἐὰν δὲ ὁ λόγος οὗτος ἦτο ἀρκετὸς, θὰ ὤφειλαμεν νὰ ἀρνηθῶμεν καὶ ὅλας τὰς ἄλλας συνεπείας τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας, καὶ ἐπομένως καὶ αὐτὴν τὴν συζυγικὴν ἐξουσίαν. Ἀλλ' εἶδαμεν ὅτι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον. Ἐὰν λοιπὸν παραδεχόμεθα τὴν συζυγικὴν ἐξουσίαν, ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν καὶ πάσας αὐτῆς τὰς συνεπείας.

3) Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπιβλέψεως τοῦ συζύγου, θέλει καταστήσει αὐτὸν τύραννον καὶ ὡσεὶ ἀρχηγὸν ἐνὸς οἰκογενειακοῦ μέλαρος θαλάμου, καθ' ὅσον, ἐὰν ἀναγνωρίσητε εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦτο, ὀφείλετε νὰ τὸ ἀναγνωρίσητε ἀπόλυτον καὶ ἀνευ ὁρίων.

Τὴν ἐνστασιν ταύτην ὑπέδειξάμεν ἤδη ἐκ τῶν προτέρων, καὶ τὴν ἀντεκρούσαμεν λέγοντες ὅτι δὲν πρόκειται περὶ αὐθαίρετου καὶ ἀπεριορίστου ἐπιβλέψεως, ἀλλὰ περὶ τῆς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῶν περιστάσεων ἐπιβλαβείας. Εἰς τοῦτο μᾶς ἀντιτείνουσιν ὅτι ἡ ἀναγνώρισις εἰς τὴν δικαστικὴν ἀρχὴν τοῦ δικαιώματος νὰ ἀποφανθῆ περὶ τοῦ νομίμου ἢ μὴ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ συζύγου, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἀρνησιν τοῦ δικαιώματος τούτου. Ἀλλ' ἐὰν τοῦτο ἦτο ἀληθές, θὰ ἠλήθευεν ἐπίσης εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς πρόκειται νὰ ἀποφανθῆ ἐν δικαστήριον ἐὰν εἷς ἐκ τῶν διαδίκων ἐξήσκησεν ἢ μὴ νομίμως ἐν δικαίωμα αὐτοῦ, ἐὰν ἔκαμε χρῆσιν ἢ κατάχρησιν αὐτοῦ, καὶ τοῦτο θὰ μᾶς πιάγκαζε νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν ὑπαρξίν πάντων τῶν δικαιωμάτων, ὧν ἡ ἐξάσκησις δὲν εἶναι νόμιμος, παρ' ὅταν γίνεται μὲ μέτρον. Τοῦτο δὲ οὐδεὶς νομικὸς ἐσκέφθη ποτὲ νὰ ὑποστηρίξῃ.

4). Ὁ σύζυγος μὴ ἔχων τὴν φροντίδα καὶ τὴν εὐθύνην τῆς ἀγωγῆς καὶ ἐκπαίδευσως τῆς συζύγου του, δὲν δύναται νὰ ἔχη καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιβλέπειν τὴν ἀλληλογραφίαν αὐτῆς, ὅπως ὁ πατὴρ ἢ ὁ κηδεμὼν.

Βεβαίως ἐλεεινολογίας ἄξιος θὰ ἦτο ὁ ταλαίπωρος σύζυγος, ὅστις θὰ ὤφειλε νὰ διεύθυνῃ τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς συζύγου του, ἐνῶ περὶ τούτων ὑποτίθεται ὅτι ἐφρόντισαν οἱ γονεῖς ἢ ὁ κηδεμὼν αὐτῆς. Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν ἐστηρίζομεν τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιβλέψεως τῆς ἀλληλογραφίας τῆς συζύγου ἐπὶ τοῦ καθήκοντος, τὸ ὅποσον ἔχει ὁ σύζυγος νὰ φροντίξῃ περὶ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτῆς μορφώσεως, καθήκον

τὸ ὅποιον οὔτε τὸν ἐπιβαρύνει, οὔτε δύναται νὰ τὸν ἐπιβαρύνῃ. Ἡ βᾶσις τοῦ δικαίωματος τούτου διὰ τὸν σύζυγον εἶναι ἡ συζυγικὴ αὐτοῦ ἐξουσία, ὡς εἶνε φυσικὴ συνέπεια.

5). Ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐν τῷ ἡμετέρῳ κίῳν ἡ ἐλευθερία τῶν σκέψεων ἀνεγνωρίσθη καὶ καθιερώθη, ὅπως καὶ ἡ προσωπικὴ, εἶνε δίκαιον νὰ ἀρνηθῶμεν εἰς τὰς συζύγους τὸ δικαίωμα τοῦ ἀνταλλάσσειν ἐλευθέρως τὰς ιδέας, τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς σκέψεις αὐτῶν;

Ὁ λόγος οὗτος ὁμοιάζει ἀρκετὰ μὲ σόφισμα, ὅταν σκεφθῇ τις πόσον περιορίσαμεν τὸ στάδιον τῆς συζητήσεως. Δὲν ἀρνούμεθα ποσῶς εἰς τὴν σύζυγον τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀλληλογραφίας. Ἀναγνωρίζομεν μόνον εἰς τὸν σύζυγον τὸ δικαίωμα τοῦ περιορίζειν τὴν ἐλευθερίαν ταύτην, ὅταν αὕτη προσκρούῃ εἰς ἀνώτερα συμφέροντα. Ταῦτα δὲ εἶνε ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων ὁ σύζυγος ἔχει τὴν φροντίδα καὶ τὴν εὐθύνην.

6). Τὴν αὐτὴν δὲ περίπου ἀπάντησιν θὰ κάμωμεν εἰς τὸν ἕκτον λόγον, τὸν τῆς *παρτελοῦς* ὑπὸ *πρακτικῆν ἔποψιν ἀνωφελείας* τοῦ συζητηθεσομένου δικαίωματος

Ἐπὶ τῆς ἀνωφελείας ταύτης θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀναφέρω τὴν περίληψιν εὐφροῦς καὶ τερπνοῦ ἄρθρου γραφέντος ὑπὸ κυρίας ἐν Παρισινῇ ἐφημερίδι, ἐὰν δὲν ἐσεβόμην τὸν ἐπιστημονικὸν χαρακτῆρα, τὸν ὅποιον ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἡ συζήτησις αὕτη, διότι, μεθ' ὅλα αὐτὰ τὰ προτερήματα, τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον στερεῖται ἐπιστημονικῆς σπουδαιότητος.

Βεβαίως ἐὰν ἡ σύζυγος θελήσῃ νὰ κρύψῃ ἀπὸ τοῦ συζύγου τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς, καὶ ὁ σύζυγος δὲν ἀνακαλύψῃ τὴν ἀπάτην ταύτην, τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιβλέψεως αὐτοῦ θέλει ματαιωθῆ. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι λόγος διὰ νὰ ἀρνηθῶμεν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν ἀλληλογραφίαν, ἥτις διέρχεται ὑπὸ τὰ ὄμματά του, τῆς ὁποίας αὐτὸς ἴσως εἶναι ὁ κομιστὴς ἀπὸ τοῦ ταχυδρομείου εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τ' ἀνάπαλιν, ὅταν ὑποπτευθῇ ταύτην ἐπικινδύνον.

Τοιοῦτοι ἐν συνόψει οἱ λόγοι, οὓς ἐπικαλοῦνται οἱ νέοι ἀντίπαλοι τοῦ μέχρις ἐσχάτων γενικῶς παραδεδεμένου συστήματος. Ὡς εἶπον ἤδη, δὲν μοὶ φαίνονται οὗτοι ἀρκετὰ ἰσχυροί, διὰ νὰ μᾶς ἀνγκάσωσι νὰ ἀρνηθῶμεν τῷ συζύγῳ πᾶσαν ἐπιβλέψιν ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας τῆς συζύγου του. Ἀποκρούομεν λοιπὸν αὐτούς, καὶ παραδεχόμεθα ὅτι ὁ σύζυγος χαίρει τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιβλέψεως ταύτης, ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ ἐξασκεῖν αὐτὴν μὲ μέτρον καὶ μόνον ὡσάκις θεωρεῖ τοῦτο ἐπιβεβλημένον ὑπὸ τῆς ἀνάγκης. Τοῦ πρώτου τούτου συστήματος, τοῦ ἀρνούμενου πᾶν δικαίωμα ἐπιβλέψεως τῷ συζύγῳ ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας τῆς συζύγου του, μὴ στηριζομένου οὕτως ἐπὶ σκληρῶν λόγων, ὁπαδοὶ τινες αὐτοῦ ἐν τῇ

ἀπελπισίᾳ τῶν προτείνουσιν ἕτερον σύστημα, τὸ ὅποιον ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται παραδεκτόν. Τὸ σύστημα τοῦτο θέλομεν ἀποκαλέσει σύστημα τῆς ἀμοιβαιότητος. Τὸ σύστημα τοῦτο, μεταξὺ τῶν ὁπαδῶν τοῦ ὁποίου συγκαταλέγονται πολλαὶ κυρίαι, στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἀκολουθοῦ συλλογισμοῦ: Ἀναγνωρίζομεν, λέγουσι, τὸ δικαίωμα τοῦ συζύγου, τὸ ἀναγνωρίζομεν μάλιστα ἀπερίοριστον καὶ ἀπόλυτον. Ἄλλ' ἐννοοῦμεν ὅτι καὶ ἡ σύζυγος χαίρει τὸ αὐτὸ δικαίωμα, διότι καὶ ἐκείνη δύναται νὰ ἔχῃ σπουδαίους λόγους, διὰ νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ συζύγου τῆς.

Δὲν διανοούμεθα ποσῶς ν' ἀρνηθῶμεν τὴν ὑπαρξίν τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς οἱ σπουδαῖοι οὗτοι λόγοι δύναται νὰ ὑπάρξωσιν. Ἐρωτῶμεν ὅμως τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ συστήματος τούτου: ἐπὶ ποίας νομικῆς βάσεως ἐννοοῦσι νὰ στηρίξωσι τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς συζύγου, τὸ ὅποιον τόσον ζωηρῶς διεκδικοῦσι; Τὸ δικαίωμα τοῦ συζύγου στηρίζεται ἐπὶ τῆς συζυγικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας. Ἄλλὰ γνωρίζομεν ὅτι τὴν συζυγικὴν ταύτην ἐξουσίαν μόνον ὁ σύζυγος ἔχει, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ σύζυγος. Θέλουσιν ἄρα γε νὰ τὸ στηρίζωσιν ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς ἀμοιβαιότητος καὶ τῆς ἀπολύτου ἰσότητος; Ἄλλ' εἶπομεν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς συζητήσεως ταύτης, ὅτι εἶναι ἐσφαλμένη ἡ ἰδέα ὅτι αἱ τῶν συζύγων σχέσεις διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς ἀπολύτου ἀμοιβαιότητος καὶ ἰσότητος. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν βλέπομεν παρὰ μίαν μόνον νομικὴν βᾶσιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας νὰ δύναται αἱ σύζυγοι νὰ στηρίξωσι τὸ δικαίωμα αὐτῶν τοῦτο, καὶ ἐκείνην ὅμως σαθράν. Ἡ βᾶσις αὕτη εἶναι ἡ ἀμοιβαία πίστις, ἣν κατὰ τὸν νόμον αἱ δύο σύζυγοι ὀφείλουσι πρὸς ἀλλήλους. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν ἐστηρίζαμεν ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης τὸ δικαίωμα τοῦ συζύγου, πρέπει νὰ προσθέσωμεν ὅτι αὕτη δὲν φαίνεται ἡμῖν ἀρκούντως στερεά, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι ἡ συζυγικὴ πίστις, ἂν καὶ ἀμοιβαία, ἐπιβαρύνει πολὺ περισσότερον τὴν γυναῖκα ἢ τὸν ἄνδρα διὰ λόγους πολλοὺς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ ὅτι: ἡ γυνὴ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρός καὶ οὐχὶ ὁ ἀνὴρ τὸ τῆς γυναικὸς. Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ἀμοιβαιότητα, ἣν μᾶς προτείνουσιν. Ἐν τούτοις, λέγουσι, σύζυγοί τινες δύναται μεταχειριζόμενοι τὴν βίαν νὰ σφετερισθῶσι δικαίωμα, τὸ ὅποιον δὲν τοῖς ἀνήκει, καὶ νὰ ἀνοίξωσιν ἐπιστολάς ἀπευθυνομένας πρὸς τοὺς συζύγους τῶν. Θὰ ἦτο καλὸν ὅμως πρὶν ἢ φθᾶσιν ἕως ἐκεῖ, νὰ σκερθᾶσι καλῶς τὰς συνεπείας, εἰς ἃς ἐκτίθενται!

Ἐτελειώσαμεν οὕτω τὴν ἐκθεσιν τῶν διαφόρων περιστάσεων, καθ' ἃς γίνεται ἐξαιρέσις εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπορητοῦ τῶν ἐπιστολῶν, καὶ

ΝΕΡΟΚΟΥΒΑΛΗΤΗΣ

ΚΟΥΡΕΥΣ

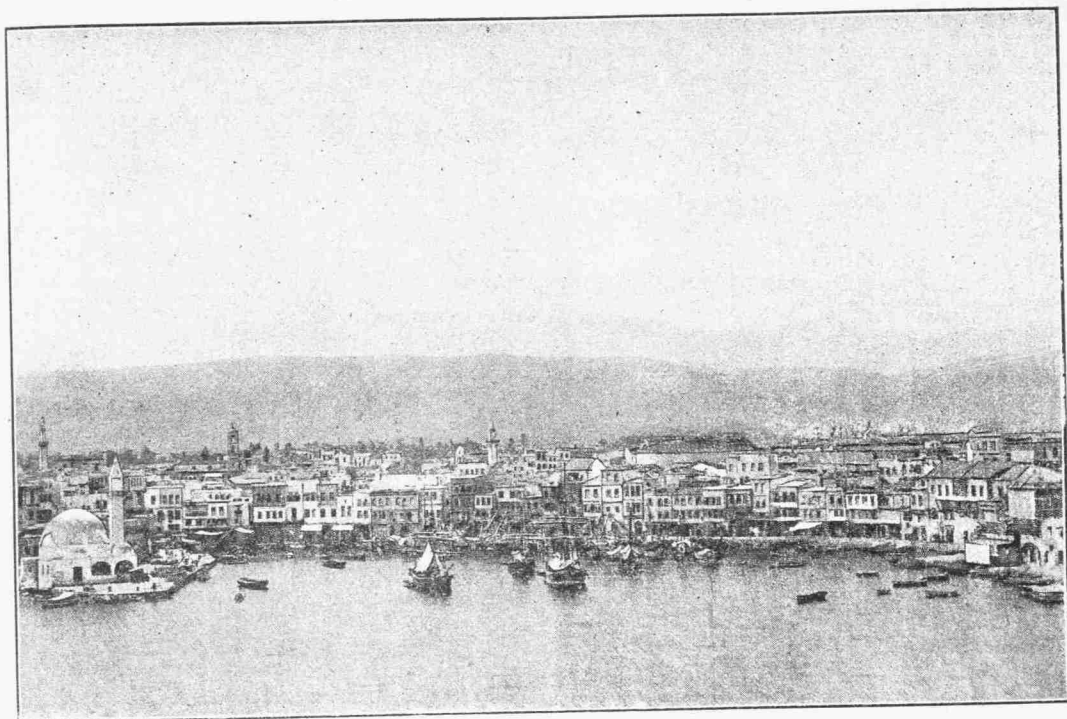
καθ' ἃς πρόσωπά τινα χαιρούσι κατὰ τὸν νόμον τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποσφραγίζεσθαι καὶ ἐπιβλέπειν ἐπιστολάς τρίτων, καὶ ἀπαριθμήσαμεν τὰ πρόσωπα ταῦτα.

Τῆς ἀπαριθμήσεως ταύτης γενομένης, ὀφείλομεν τώρα νὰ ἰδῶμεν ἐὰν δὲν εἶναι δυνατόν ὁ ἀριθμὸς τῶν διαφόρων τούτων προσώπων ν' αὐξήσῃ διὰ γενικοῦ καὶ ἐλαστικοῦ τινος κατέτους, ἐπιβαλλομένου ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ καλῶς ἐννοουμένου συμφέροντος τοῦ παραλήπτου.

Παρουσιάζονται πράγματι καθ' ἑκάστην διαφοροὶ περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ ἀποσφράγισις ὑπὸ τρίτου οὐ μόνον δὲν βλάπτει, ἀλλὰ δύναται ἀπ' ἐναντίας σπουδαίαν ὠφέλειαν νὰ παράσῃ τῷ παραλήπτη. Παράδειγμα: Ἐμπορὸς τις κατοικῶν μακρὰν τοῦ γραφείου του, ἐμποδίζεται αἰφνης δι' ἓνα οἰονδήποτε λόγον νὰ εὑρεθῇ ἐν αὐτῷ. Τὴν ἡμέραν ἀκριβῶς ἐκείνην ὀφείλει νὰ κάμῃ πληρωμὰς, ἄνευ τῶν ὁποίων θὰ κηρυχθῇ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως. Τὸ ταμεῖον αὐτοῦ δὲν περιέχει κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀρκετὰ χρήματα. Ἀλλὰ, περιμένεται μία ἐπιστολὴ περιέχουσα ἀργύριον ἀρκετὸν πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναγκῶν τῆς ἡμέρας. Φθάνει μία ἐπιστολή, καὶ ὁ ὑπάλληλος τοῦ γραφείου ὑποθέτει ὅτι εἶναι ἐκείνη, ἐξ ἧς ἐξαρθῆται ἡ σωτηρία τοῦ κυρίου του. Ἐὰν δὲν τὴν ἀποσφραγίσῃ, ὁ κύριός του θέλει πτωχεύσει, θέλει ἕως καταστροφῆ. Ἐξ οὗ

κίνδυνος διὰ τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ. Ἐὰν ὅμως τὴν ἀποσφραγίσῃ, θέλει παραβιάσει τὸ ἀπόρητον τῶν ἐπιστολῶν. Τί ποιητέον; Τοιαύτης φύσεως παραδείγματα πολλὰ δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ καθ' ἑκάστην. Ἴδου δὲ πῶς πρέπει νὰ διατυπωθῇ τὸ ζήτημα: Τὸ ἀπόρητον τῶν ἐπιστολῶν παραβιάζεται νομίμως, ὁσάκις ὁ παραβιάζων αὐτὸ φρονεῖ ὅτι ἐξυπηρετεῖ τὰ ὕλικὰ ἢ ἠθικὰ συμφέροντα τοῦ παραλήπτου; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην δὲν διστάζομεν ν' ἀπαντήσωμεν ἀποφατικῶς. Βεβαίως, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁ παραλήπτης, ἤ μάλλον εὐγνωμονῶν, οὔτε κἂν θὰ σκεφθῇ νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τοῦ παραβιάσαντος τὸ ἀπόρητον τῆς ἐπιστολῆς του. Ὑποθέσατε ὅμως ὅτι ὁ ἀποσφραγίσας ἠπατήθη, ἢ, καὶ ἂν δὲν ἠπατήθη, ὅτι διὰ τῆς ἀποσφραγίσεως ἔμαθε μυστικὸν τι, τοῦ ὁποῦ ἢ εἰς τρίτον γνωστοποίησις δύναται νὰ βλάψῃ ὕλικῶς ἢ ἠθικῶς τὸν παραλήπτην.

Βεβαίως δὲν θέλομεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀρνηθῆ εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ ἐναγάγῃ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τὸν ἀποσφραγίσαντα τὴν ἐπιστολήν του. Φυσικῶς τῷ λόγῳ, ὁ δικαστὴς θέλει φανῆ ἐπιεικῆς, ἐὰν πεισθῇ περὶ τῆς καλῆς πίστεως τοῦ ἀποσφραγίσαντος. Ἡ ἐνδεχομένη ὅμως αὕτη ἐπιεικεία δὲν ὑποθέτει τὸ νόμιμον τῆς πράξεως αὐτῆς καθ' ἑαυτήν. Ἡ ἀποσφράγισις μιᾶς ἐπιστολῆς γινομένη ἐκτὸς τῶν ἐκ τοῦ νόμου

ΤΑ ΧΑΝΙΑ

προκυπτουσών περιστάσεων είναι παράνομος, και μένει τοιαύτη οιαδήποτε και αν είναι η πρόθεσις του διαπραχθέντος αυτήν. Ὁ αποσφραγιστὴς δύναται νὰ ἐξυπηρετήτῃ καὶ σπουδαίως τὰ συμφέροντα τοῦ παραλήπτου. Δύναται ὅμως καὶ νὰ ἀπατηθῆ, καὶ ἐκτίθεται τότε εἰς τὸν κίνδυνον δικαστικῆς αγωγῆς. Ἄλλως δὲ μὴ λησμονεῖτε πόσον ἱερὸν πρέπει νὰ θεωρηθῆ τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν. Αἱ εἰς αὐτὸ ἐξαιρέσεις δὲν εἶναι δεκταὶ παρ' ὅταν προβλέπονται ρητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ ἐρείδονται ἐπὶ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς νομοθεσίας. Τίς ὁ νόμος ἢ ποία ἡ ἀρχή, ἐφ' ἧν δύναται νὰ βεβαιωθῆ τὸ δικαίωμα τοῦ πρώτου τερῆτος, διὰ τὴν ἀποσφραγίσῃ μίαν ἐπιστολήν μὴ προσωρισμένην δι' αὐτόν; Ἐάν τὴν ἀποσφραγίσῃ, τὸ κάμνει ὑπ' εὐθύνην του: 1) Διότι ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν παραλήπτην, καὶ 2) Διότι νομίζει ὅτι ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα αὐτοῦ. Μεταξὺ ὅμως ἐνγλίκων ἀνθρώπων καὶ σώας ἐχόντων τὰς φρένας οὐδεμίαν νομοθεσίαν θεωρεῖ τοῦς λόγους τούτους ὡς ἱκανοὺς, διὰ νὰ δικαιολογήσῃσι δικαίωμα διηγεκοῦς ἐπεμβάσεως εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων. Διότι, ἐννοεῖτε κάλλιστα ὅτι ἐδῶ δὲν ὑπάρχει οὐδὲν ὄριον, καὶ ὅτι πάντοτε δύναται τις νὰ διωχθῆ: 1) ὅτι ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν παραλήπτην, καὶ 2) ὅτι ἐνόμιζεν, ὅτι ἀποσφραγίσων τὴν ἐπιστολήν του ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα αὐτοῦ. Ἐάν λοιπὸν παραδεχθῶμεν τὴν αἰτιολογίαν ταύτην, νομιμοποιούμεν τὸ αὐθαίρετον, καὶ καταστρέφομεν ἄρδην ὅλην τὴν θεωρίαν τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν!

Τὸ συμπέρασμα ἡμῶν εἶναι ὅτι ἡ ἀποσφραγίσις ἐπιστολῆς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς νόμιμος, ὅταν ὁ ἀποσφραγιστὴς παρουσιάσῃ τὴν ρηθείσαν δικαιολογίαν, καὶ ὅτι τὸ περὶ τοῦ παραλήπτου ἐνδιαφέρον αὐτοῦ καὶ ἡ καλὴ αὐτοῦ πρόθεσις μόνον ὡς ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν, οὐχὶ ὅμως καὶ ὡς νομιμοποιούσαι παράνομον ἀποσφραγίσιν. Ἄς σκεφθῶσι λοιπὸν οἱ φίλοι τῶν ἐπεμβάσεων ἐν ταῖς ὑποθέσεσι τρίτων τὸν κίνδυνον, εἰς ὃν ἐκτίθενται.

Ἐξητάσαμεν σπουδαῖον καὶ γενικὸν ἐνδιαφέροντα νομικὸν καὶ κοινωνικὸν ζήτημα, οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν ἔποψιν τοιαύτης ἢ τοιαύτης μερικῆς νομοθεσίας, ἀλλ' ὑπὸ τὴν γενικὴν ἔποψιν τοῦ φυσικοῦ δικαίου. γινώριζετε δ' ὅτι ἀποκαλοῦσιν οὕτω τὸ σύνολον τῶν ἰδεῶν καὶ θεσμῶν, τῶν κοινῶν εἰς διαφόρους λαοὺς, ζῶντας ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ αὐτοῦ περίπου πολιτισμοῦ καὶ τῶν αὐτῶν ἡθῶν. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ διάφοροι χριστιανικοὶ λαοὶ τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης, καὶ αὐτοὺς θεωροῦσα πρακτικὴν νὰ λάβω ὑπ' ἄψιν, ὑποδείξας ἐνιαχοῦ τὰς διαφόρους ρητάς καθιερώσεις τῶν ἀρχῶν τοῦ φυσικοῦ δικαίου. Θέλω δὲ θεωρήσει ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς διαλέξεως ταύτης ἐξεπληρώθη ἱκανῶς, ἐάν κατόρθωσα νὰ ἐκθέσω ἡμῖν σαφῶς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν γενικὸν κανόνα τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν, τὰς διαφόρους συνεπείας, καὶ ἡ παραβίασις αὐτοῦ δύναται νὰ ἔχη, ὡς καὶ τὰς διαφόρους εἰς αὐτὸν νομίμους ἐξαιρέσεις. καταδείξας μὲν ἀφ' ἐνός ὅτι ὀφείλομεν νὰ σεβώμεθα ὡς ἱερὸν τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν, μὴ παρα-

δεχόμενοι ἄλλας ἐξαιρέσεις εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην παρ' ἐκείνας, αἵτινες ἐκ τοῦ νόμου πηγάζουσι, χαρακτηρίσας δ' ἀφ' ἐτέρου σιωπηλῶς καὶ καταδικάσας ἐμμέσως τὰς διαφόρους παραβιάσεις, αἱ ὁποῖαι γίνονται πολλάκις ὑπὸ προσώπων ἐνοουόντων νὰ ἐξασκῶσιν ἰσθμίων καὶ διηνεκῆ ἐπὶ τῶν ἄλλων κηδεμονίαν, καὶ ἐν οἷς καταλέγονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ πενθεραὶ, πολλάκις δὲ καὶ αἱ σὺζυγοί.

Σ. ΚΕΠΕΤΖΗΣ δ. ν.

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΤΑ ΧΑΝΙΑ

Τὰ Χανιά, ἡ πρωτεύουσα τῆς Κρήτης, κεῖται ἐπὶ τῆς βορείου παραλίας τῆς νήσου, εἰς τὴν ἀνατολικὴν γωνίαν τοῦ εὐρυχώρου κόλπου, ὃν σχηματίζουν τὰ ἀκρωτήρια Ροδωποῦ καὶ Ἀκρωτήρι. Ἡ ἀποψὶς τῶν Χανίων καὶ τῶν περιχώρων αὐτῶν εἶνε ἐκ τῶν μαγευτικωτέρων. Μακρῶθεν ἡ πόλις παρουσιάζει γραφικὴν εἰκόνα μὲ τὰς ὑψηλὰς χρωματιστάς τῆς οἰκίας, ἀφ' ὧν ἐξέχει τὸ κωδωνοστάσιον τῆς Τριμάρτυρος καὶ οἱ λευκοὶ μιναρῆδες τῶν τζαμιῶν, οἵτινες ὑψοῦνται εἰς τὸν διαυγῆ ὀρίζοντα ὡς ἀλεξικέραυνα. Ἐκ τοῦ μέρους τῆς θαλάσσης ζώνεται ὑπὸ τοῦ κεραμόχρου ἐνετικοῦ τείχους καὶ τῆς λευκῆς ταινίας τοῦ προβάλλου τοῦ λιμένος, εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁποίου ὑψοῦται κατάλευκος ὁ φάρος.

Ἡ πόλις κεῖται ἐπὶ ἐδάφους χαμηλοῦ, ἡρέμα ὑψουμένου εἰς δύο γηγόρους, ἐπὶ τοῦ ἐτέρου τῶν ὁποίων κεῖται τὸ Διοικητήριον, εὐπρόσωπος ξυλινῆ οἰκοδομὴ μὲ εὐρατειαν θῆν ἐφ' ὅλου τοῦ κόλπου τῶν Χανίων. Ὁ δὲ λιμὴν κατέχουν ἐλόκληρον τὴν πρὸς τὴν θάλασσαν πλευρὰν τῆς πόλεως εὐρύνεται μεταξὺ τῶν εἰρημένων δύο ὑψωμάτων εἰς στρογγύλην λεκάνην, εἰς τὰ ὕδατα τῆς ὁποίας κατοπτρίζεται γραφικὸν ἡμικύκλιον ὑπορόφων καὶ ποικιλοχρόων οἰκιῶν.

Πρὸς ἀνατολὰς, ἀμέσως ἔξωθεν τῆς πόλεως, ἐπὶ ἀμυδάους ἐκτάσεις, φαίνονται ὡς μαῦροι βόμβυκες αἱ καλύβαι τῶν Βεγγαζίων καὶ οἱ οἰκίσκοι οἱ ἀποτελοῦντες τὸ ἀρκούντως πολυάνθρωπον προάστειον Κοῦν-καπισί. Περαιτέρω δὲ ἐπὶ τῆς τραχείας κλιτύος τοῦ Ἀκρωτηρίου ἐκτείνεται τὸ γνωστὸν προάστειον Χαλέπα, τοῦ ὁποίου αἱ λευκαὶ οἰκίαι περιβάλλονται ὑπὸ δένδρων καὶ ἀγροκηπίων. Στρέφοντες τὸ βλέμμα πρὸς δυσμὰς βλέπομεν τὴν στενὴν λεκάνην ἣν διαρρέει ὁ χεῖμαρρος Κλαδισῆς, μικρὸν δὲ περαιτέρω ἀρχίζει σειρὰ ὑψωμάτων κατὰ μῆκος τῆς παραλίας, ἐφ' ὧν κεῖνται τὰ χωρία Ταράτσος, Γαλατᾶς, Σταλᾶς, Ἁγία Μαρίνα καὶ Πλατανιάς, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ νησίς Θεόδωρου. Ἡ περαιτέρω ἀκτὴ ἐκτείνεται ἐμάλῃ καὶ εὐθείᾳ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ροδωποῦ, τὸ ὁποῖον προχωρεῖ βαθύως εἰς τὴν θάλασσαν ἐν σχήματι σπάθης, διὸ καὶ ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν Spada.

Πρὸς νότον ἐκτείνεται ἡ πεδιάς, διαστίζομένη ὑπὸ κήπων, μετὰ μικρὸν δὲ κοιλαιομένη εἰς ἐπίμηκες λεκανοπέδιον διήκον ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυ-

σμὰς. Τὰ ἐκατέρωθεν τῆς πόλεως ὑψώματα δίδουσιν εἰς τὴν ὅλην πεδιάδα σχῆμα γεωμετρικοῦ τραπεζίου, τοῦ ὁποίου τὴν βᾶσιν ἀποτελοῦσιν οἱ πρόποδες τῶν Λευκῶν Ὁρέων, ἅτινα ὑψοῦνται ἀποτόμως ἀποσφράσσοντα διὰ τῆς ἐπιβλητικῆς αὐτῶν μάζης τὸν πρὸς νότον ὀρίζοντα.

Ἡ πεδιάς τῶν Χανίων ἔχει πολλὰς καλλονὰς καὶ εὐλόγως ἐκίνησε τὸν ἐνθουσιασμὸν πάντων τῶν ἐπισκεφθέντων αὐτὴν ξένων. Τὸ μέγιστον μέρος αὐτῆς καλύπτεται ὑπὸ ἐλαιῶνων καὶ περιβολίων, ἐν οἷς θάλλει ἡ πορτοκαλλέα ἐν ἀφθονίᾳ καὶ τὰ ἄλλα ἐσπεριδοειδῆ δένδρα. Διὰ μέσου δὲ τοῦ πρασίνου φυλλώματος τῶν δένδρων προκύπτουσι φαιδραὶ ἐπαύλεις, ἀνήκουσαι εἰς τοὺς βέηδας τῶν Χανίων.

Οἱ πρόποδες τῶν ὀρέων ἀπέχουσι τῆς πόλεως μίαν μόλις ὥραν. Ἐπ' αὐτῶν δὲ κεῖνται δυσσερχωρῖα ἀπέναντι τῆς πόλεως, καὶ ἐλίγον τεσμακώτερον ἡ ἱστορικὴ θέσις Μπουτσουναρία, ἀφ' ἧς πηγάζει τὸ ὕδωρ τῶν Χανίων. Αἱ διασφαγαὶ τῶν ὀρέων ἀποτελοῦσιν αὐλῶνας δροσερωτάτους, σκιαζομένους ὑπὸ πέλωριων πλατάνων, ὑπὸ τὴν σκίαν τῶν ὁποίων διὰ μέσου μυρσινῶν καὶ νηρίων κελαρύζουσι δροσεροὶ ρύακες καὶ ἀντηχοῦσιν οἱ γλυκεῖς τῆς ἀηδόνης λαρυγγισμοί. Ἐν μᾶ τῶν συναγγειῶν τούτων σώζεται ἐπὶ περιόπτου ὑψώματος μικρὸν ἐνετικὸν φρούριον, Κάστελλος ὀνομαζόμενον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου φαίνεται ὡς ἐν πανοράματι ἐλόκληρος ἡ πεδιάς, ὁ λιμὴν τῆς Σούδας, πρὸς ἀνατολὰς, εἰς τὸ ἄκρον τῆς πεδιάδος, τὰ χωρία τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ ὁ γλαυκὸς κόλπος τῶν Χανίων.

Μετὰ τὴν γενικὴν ταύτην σκιαγραφίαν ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν πόλιν. Τὰ Χανιά κεῖνται περίπου ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Κυδωνίας, λέγομεν δὲ περίπου, διότι τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ κεῖνται τὰ Χανιά ἐσχηματίσθη δι' αὐτομάτου προσχώσεως, συνελεῖχεν τοῦ περιέρχου γεωλογικοῦ φαινομένου, ὅπερ περιέγραψεν ὁ Ἄγγλος πλοίαρχος Spratt. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς νήσου ἔχουσιν ἀνυψωθῆ εἰς τρόπον ὥστε τῶν ἀρχαίων πόλεων οἱ λιμένες ἀπεχερσώθησαν. Ἀνασκαπτομένων δὲ πρὸ ἐτῶν τῶν θεμελιῶν οἰκίας τινὸς εἰς τὸ μέσον τῶν Χανίων ἀνεκαλύφθησαν ἔχνη βυθοῦ θαλάσσης, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως κατὰ μέρη μέρος ἐκαλύπτετο ἄλλοτε ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

Πότε ὅμως ἀκριβῶς ἐκτίσθησαν τὰ Χανιά εἶνε ἄγνωστον. Πιθανὸν ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι καὶ ἡ πόλις αὕτη, ὡς ὁ Χάνδαξ, ἐκτίσθη κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα ὑπὸ τῶν Ἀράβων, οἵτινες τὴν ὠνομάζον Ράμπτ-ἐλ-Δζόμπν. Κατ' ἀρχὰς δὲ καθ' ἕλα τὰ φαινόμενα ἡ πόλις περιορίζετο εἰς τὴν σημερινὴν συνοικίαν Καστέλλι, τὴν ὁποῖαν οἱ Ἐνετοὶ ἐτείχισαν ἐπισκευάσαντες ἴσως ἐρειπωμένον ἀραβικὸν τεῖχος. Τὸ τεῖχος τοῦ Καστελλιοῦ διατρεφεῖται ἐν μέρει μέχρι σήμερον μὲ δύο πύλας. Ἐπὶ τοῦ θολώματος τῆς μῆς τούτων ἀνεκαλύφθη πρὸ τινων ἐτῶν, καταπεσόντος μεταγενεστέρου κονιάματος, τοιχογραφία βυζαντινῆς τέχνης, παριστώσα τὴν Παναγίαν. Ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ κεῖται τὸ Διοικητήριον ἀκριβῶς εἰς ἣν θέσιν ἔκειτο τὸ παλάτιον τοῦ Ἐνετοῦ διοικητοῦ ἐνταῦθα δὲ ἦσαν καὶ τὰ πλεῖστα τῶν μεγάρων